

avskrift utgiven till O. B.-m

30/3-48. ACC. N:R

M. 8978:1-76.

(originalt hos 62 p.)
"foliobok"

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne
Härad: Phytts
Socken: Fru Hstad m. fl.
Uppteckningsår: arkiv. 1942.

Upptecknat av: Olof Christoffersson
Adress: Långåkra, Hstad
Berättat av: olika personer, se
inne i uppl.!
Född år _____ i _____

Bäckhästen.	s. 1.
Murgi m. mjölk.	s. 3.
Odins hundar.	s. 4.
Svartkonst.	s. 5.
Spökehistorier.	s. 14, 35
Bräghöst för o. nu.	s. 18.
Kivisgravar.	s. 20.
Färsrunnet smycke.	s. 30
Ätthög.	s. 34
Maran.	s. 37
Värdleksmärken.	s. 40.
Näcken.	s. 40.
Prästhistorier.	s. 42, 76
Bot mot skäver.	s. 47

(H. G. 21)

(Ulma k. 28)

(Ulma k. 12.1)

(Ulma k. _____)

(Ulma k. 20)

"Skänsling" - model af upptäcka tjuren.	s. 51.
Hunddrättaverk.	s. 53.
Uppteckningar om Trulleborg.	s. 55.
Föreläsning om kö.	s. 59.
Magi v. väring.	s. 59.
Bartdomedagen.	s. 59.
Magi v. brätt.	s. 59.
Den siste avrättningen på kungsbäckarna i Vemmenhöög.	s. 61.
Spökekalo.	s. 65.
Spökpil.	s. 65.
Hundlösa ryttare.	s. 66.
Tröllens rökskorsten.	s. 67.
St. Åkes offerkälla.	s. 68.
Kyrkogrimen.	s. 68.
Frärlipetter levade huseman.	s. 73.
Nissen.	s. 75.
m. m.	

ACC. NR **M. 8973: /.**

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bäckhästen.

Mor Nils Hendricks i " Amsterdam " i Fru Ahlstads socken kom en gång för bäckhästen i åmossebäcken vilken gick genom hennes " have ". En gång då hon stod och tvättade i åmossebäcken kom hon honom för när vilket hade tillföljt att hennes fötter svulnade och blevo så stora att strumporna höllo på att brista sade hon. Följden blev att hon måste söka bot hos en klok kvinna i Klågerup vidnamn Pettersson. Budet som gick första gång skulle fortsätta att gå alla gångarne och likaledes skulle hon köpa alla ordinerade läkemed på ett och samma ställe förordade den kloke annars hjulpo det ej. Första ordinationen att hon skulle bada i så varmt vatten hon kunde tåla under 14 dagars tid och under hela denna tid fick hon på inga vilkor gå ut under oven himmil. Första gången höll hon på att skälla sig men sedan gjorde det så godt så. Den sista natten kom bäckhästen och gick inne i hennes " have " bland kålen och skramlade med ring järnhillor för att låcka ut hinne. Detta hade signerska förutsakt. Utom badet skulle hon lägga ploster-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 8978: 2.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-lappar på alla ledor av järnsplöster påsmorda fårskingslappar
samt smörja sig med gulpulveriserad "komfort" upplöst i sprit.

Bäckhästen förvillade flera nattvandrare derstädes. En
gång visade han sig som en vit häst men försvann så snart de
gingo efter honom. Hennes höns skadade han alltid så att de värp-
te "vingeläj" (mjukskalliga).

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:3.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: *Skåne* Adress: *Långåker Stad*
Socken: *Tju Stads m.fl.* Berättat av: *Dika Persson*
Uppteckningsår: *år 1942* Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När man inte kunde få mjölk
av kon.

En qvinna Bengta Nord i Slimminge botade det på följande vis. Hon lade en krog-yxa och ullsax i strippehyttan och mjölkade kon derpå tre gånger om dagen i tre dagar. Under tiden målde (mätte) hon kon med en ^{stövtråd} alvåttad (?) ullgarnstråd - och läste en signe formel - längs åt ryggen och över hennes korset samt band tråden om kons fot. Den sista gången skulle tråden brännas och kon hafva in askan. Kon fick ej komma under "öven" (öppen) himmel på nio dyng. ^{Medlet} Hullet skall hafva hulpet.

När mjölken blir lång har kon "snused" (lukta) i mjölkspannen. Det hjälper om man tigande låter en tjur "snuse" i mjölkspannen och strax derefter mjölkar i den.

En hexa skulle lära sin unga dotter att hexa. Men dottern tog fel på orden och när hon gått ut om husgaveln och tog tre gånger med en slöv i luften sade hon här tar jag mjölken från

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978: 4.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tre krykesocknar men det blev galet ty stugan höll på att drän-
kas i mjölk. Hon skulle sagt grädde. Modern hade mycket besvär
innan hon fick motat det mot ^{ner} sin unge. ?

Sagor berättade i Bösarps socken.

Odinshundarna.

Berättade en man i Bösarp följande intresanta historia.

Hundarne stå bundna uti en ekelund uti Odins skogslund,
vid Odinsjö. De äro bundna omkring en stor ek i vilken det sy-
nes en rand rundkring trädet. Froedags natt släppar Odin den
då de fara vinande genom luften.

Sebulle spådde att i samma lund skulle det i ett kärr
växa en björnebuske som kallas Måsshøjø. Den skall bli va så
stor att fienderna vid nästa värld krig skall binda sina häs-
tar i den samma.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:5

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Knapen (mästertjuven i Västra Ahlstad)

Anders Månsson höll vad med länsman Holst att han skulle gå in och stjäla hans klocka över sängen der han låg och sof. Då han så en natt var inne och taget klockan nöp han länsman-
nen i tårna så att han vaknade och såg att knapen höll klockan i handen.

För knähunda och dubbla fönster va tjufvar (sade knapen) rädde.

Svartkonst vid Tandvärk.

Petter i Borgen en klok gubbe botade tandvärk:

Tandvärken var förfärligt svår och berättarens rädsla för gubben ej mindra. Den morgon han botade min tandvärk var han i log med att upphänga nät nera vid stranden och befalde mig sitta på sten så länge. Då han hade slut sade han kort "kom nu pog så gå vi" ! Inkomna i stugan såg jag honom gå bort till en gammal kista och derur taga en burk med något grått innehåll. Och då vi derefter gingo ut medtog han i förstugan ett

ACC. N:R M. 8978:6.

121.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

naverborrh och en stor yxa, jag blev rädd så att benen själfd
ty jag trodde att han ärnade hugga hufvudet av mig och derefter
borra ut tandvärken och så åter påsätta hufvudet. Han sturde
nu kosan åt skogen och stannade ej förr än vi befunno oss mitt
för en jettestor ek. Petter högg nu några kors i ekens bark
och uppflådde ett stycke varefter han borrhade ett djupt hål
på det afflåde stället, dock så att barkstycket satt fast vid
ena kanten ty det skulle växa fast åter. Sedan tog han ock
gjorde en träplagg av en växande enegren. Då detta var gjort
befaldes jag ställa mig mitt för honom och gapa det värsta
jag kunde. Han tog nu och petade tanden med enepluggen varefter
han slog den med tre slag av yxnacken in i borrhålet. Sedan
tog han och insmorde både mina kinder med burkens innehåll
varefter han tog av sig mössan. Därefter lade han både sina
hän

.....
Obs. (här avbrytes berättelsen och något slut finnes ej.)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:7

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Allt efter Lindkvist i V.Ahlstad.

Ej skjuta bomm.

Om man borrhade ett hål i bösskolfven och stoppade in en lefvande flädermöss sam satte en asketräpropp för sköt man aldrig bom.

Tag tre droppe blod af en lefvande flädermöss i en näsduk och stryk en tös dermed om munnen så blir hon så kär i er att ni aldrig blir henne kvitt.

Tur i allt med det spissabenet men otur med gaffelbenet. Tag och lägg en gul groda levande i en myrstak men akta dig så du ej hör henne skrika ty då blir du stendöf. Myrarne äta snart allt köttet sedan finnas de bland benen ett spitsigt och ett gaffelformat. Du tager dem båda. Pekar du med det spitsiga på en ung kvinna blir hon med det samma så kär att du får med henne som du vill. Så snart du vidrör henne med det gaffelformade så vill hon ej mera veta af dig. Du har tur i allt vad du vidrör med det spitsiga, men otur med allt du vidrör med det klöftiga.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:8.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En smed gaf sig i förbindelse med fan på vissa år då han hade tur i allt. När det var ett par år till narrade han fan en gång de plockade höns då den onde tog för hort med sina långa naglar att han skulle klippa dem varför de borde skrufvas fast i ett skrufstycke. Nu klände smeden riktet gott åt så att blodet sprutade ut. Hin jemrade sig förfärligt och till sist var ju naglarna putsade. När tiden var ute och pocker skulle taga mannen i sin lön narrade mannen honom på nytt ty han lät sin hustru kläda sig naken och så tog han henne över axeln och gick pocker till mötes. Va e de som gafvar sodant så pocker. De e skrustycket som jag får hava med mig annars kan ja jo inte arbeta. Dra så lant vegen räcker nu bodde dej och ditt skrudycket sa fan do.

Fru Everlund i Vestra Ahlstad lavade mat till Petrus.

Smeden var en gång ute i skogen och skulle fälla träd. Han hade ju som vanligt hugged fälle vid ena sidan och börjat såga

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:9

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vid den andra samt bötjat att kila trädet öfver då själfva
pocker kom. Smeden sade då till fan " a sätt din nesa här i
sprickan men jag tager ut denna blejden och slår en större
in. Den troskyldes fann gjorde så men det fick han djupt ång-
ra ty smeden slog ej den dagen in någon större blejde utan
pocker fick stå der tills han drog sig lös.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 8978:10.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ola Christoffersson omtalar.

Att på 1850 talet körde Nils Pers son Pär här (å detta ställe jag bor) och plöjde med en tröplog varför det var följande dragare: En svart tjur gick till höger och en röd grimad ko med vida pletta omkring öronen gick till vänster. En svart häst var som förlöpare och denna kördes utaf en s.k. körepog. " Krejin körde pär säl ".

Ola Christoffersson omtalar

Att när Sone Jöns länge byggdes hade arbetaren 1 dalar (17 öre) om dagen. Rågpriset var 24 - 30 riksdalar tunnan.

Om det regnar om söndan forr mässan

Så blir det reng hala vickan forr visso.

Berättad Anna
Hanson f. i
Domme.

Min son är min son ti han får sitt vif
Men min dotter är min dotter hela sitt lif.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978 : //.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson.

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hans Larsson berättar

Att Bronnkejttan i brunnen

" Busemannen i skorstenen.

" Fidjegres vusor på skralmark.

När Nils Tysk skulle vittna i Anderslöf ting hus Bar det sig inte bättre ty han stammade: " Den gås di skär hyfvude af den kaklar ente mer. Men domaren förstod ej vad han sa utan sade kör ut han han får afgifva vittnesmålet skriftligt. Nu var det så att advokaten hade inbillat honom att göra så. När han kom ut vinkade Nils Tysk till sig den ena advokaten och sade nu kan du få kyssa mi i röpen om det ska vara muntligt.

Enligt fru Midsommarsdräkten kallades ongerdrana den bestod Ahlquist. af spyddetröje och ovelyf i gröna eller blåa färgar görnforkla (görn = ulleförkläde) ,med gröna och blåa randie samt hoetag (kläe).

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:12.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Intalat av mig på gramofonskiva som höggs i Stockholm med jag intalade densamma i Malmö. Skivan upplästes i radio på Sv. Turistföreningens 50 års fest den 27/2 1935: Der en Lapp först talade om Lappland. Så en dr i Gottland om Gottland, Så min och derefter en värmläniska om Värmland. Derefter Kronprinsen muntligen i Uppsala, alla de andra voro förut intalade i gramofonskiyor. Mellan varje var det musik.

Skåne är ett härligt land - Här nera, där jag bor i Skytts härad är klimatet härligt och varmt. Valnötsträd, äkta kastanj, mullbärsträd och vinranken mognar på friland, t.o.m. äkta fikon, bambu fuxior liksom en del fina barrträd övervintra härnera. Cypress är planterad som skogsbestånd i Börringe Österskog der de äro ända till 5-6 meter höga med oskadade grenar. Vid Lindholmen finns en liten men vacker Hickory - skog. Bokskogar är det gott om och der trivas hjortar, rådjur, harar och fasaner. I Oxie härad finns det stora och vackra bokskogar, och där finnar man även den finaste vildväxande bokvariteten den s.k. paraplyboken den heter ej på

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:13.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

byggdemål skovsnuveboken som Prof. Carl von Sydow artikel i
Kulturens fina bok kallar densamma.

I Skytts härad är all jord odlad med undantag av Markie
hage och en liten men vacker ekskog vid Marieberg. Flygsand-
fälten på lanttungan mot Skanör och Falsterbo är planterad
med huvudsakligen furuskog.

Stiger man en vacker sommardag upp på en av häradets
ståtliga bronsåldersgravhögar, ser man mellan böljande sädes-
fält och frodiga betesfält, vari det finnes gott om Harar, rapp-
höns och numera också fasaner, en hel del med trappgavlar för-
sedda kyrkar., jemte ännu några stubbemöllor. och en oräknelig
hop vita bondgårdar, varav en del ännu hava halmtak, ligga in-
bäddade i lummiga planteringar. I gränsarna mellan de skilda
egendommarna finns det ännu s.k. "die" (eller jordvallar)
vilka för ett tretiotal år sen voro allmänna och planterade med
sydskånes träd, pilarne, vilkas grenar användes till allt möj-
ligt. Tråket nog är snart pilen/ saga all här nera i Skåne.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:14

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Detta har jag intalad i Doktor Polacks gramofon
Wiens videnskabs arkiv.

Kansje salskafved skulle ville höre en spöjhistorja, så
ska ja berätta en presis po samma mål som ja hörde den af en
af fars gamle dränge. Ja va jo ente så gammal do ja hörde den
för än ja hadde börjed skolan, men ja kommer den liaväl ihu
som om ja hadde hörd den igår.

Spöjhistorjen berättades af Fars gamla dräng po detta
vised:

Du kan tro, ad do ja va ong, so va ja ude o körde en natt,
rätt som ja kör so möde ja en ärestas, di kastade si opp i vong-
nen for mig, å do kunne inte öjgen dra lassed. Håred reste si
rätt opp po hovede po mi, men som ja hadde hörd ad do di fick
spöje ti lass skulle di ta de vänstra bagjuled of, Ja ble vell
ente kvick of vongnen o to juled of o smet de i karran so de
rongade, o opp igen o slo smäll po öjen og nu bar de vell in-
te of og de so de glode i julnafved. O nu fick spöged vell in-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:15

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-te nu bråt of vognen, o håle opp julagsellen. O do ja kom him
så satte ju ögen norr i stallet og gick sien ing i stuen og la
mi uden ad tenne jus. Etter som ja viste rede po ad ja ente
skulle si nåd forr än solen va oppståen så te ja i stille o la
mi o hadde ja inte varred klog nock ti de, uden snacked eller
tän jus så hadde ja blev dåli. Men hemmamor ble rädde o trode
ad ja va blev tosed men ti sist forstå liaväl ad ja hadde vad
ude for spöje o lo mi varra i fridet ti solen va oppståen. O
sien den va oppståen so jore de ente nåed ad man snackade om
de for do hadde inte spojed magt mer.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:16.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson.....

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Norr di har kommed forr spöje o bled sjuve sa kjenar de inte ti nåd ad söja doktore för di kan inte jälpa de, uden do ska man söje klog o do bör man ~~ordinerax~~ röjes eller slöfves ofver en forr de jälper sekert.

Rögelsen skolle varre of ni slaf o samlad sann hans afton etter ad solen e norgåen. Nor di skolle röjes so di si po golled i bara linnede me ett lagen ofver hovede o de skulle varra sie solen va norgåen og allt skulle ske tiennes, sien to den som skulle röja en lertallrik o la po den nonna klara torra glöer sien la han röjelsen po torre glöorna som de nu började o rya so to han tallriken o förde den rundt omkring ^{hovede} po den som skulle röjes tre gånger og sien tre gånger rundt omkring bröstet, sien tre gånger rundt om hvär arm, sien tre gånger fram och tilbage unger hvär nöfve, sien tre gånger omkring hvärt ben og sien tre gånger fram o tilbage unger hvärt fodebla. Sien röjedes de aved tre gånger om hvär kropsdel norrifrå o opped. Sien rätt om igen oppifrå o norr tregånger kring hvär kropsdel o så va röjningen slut og so skolle den röjede leja si ti og

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:17.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson.....

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sova ente si nåd for än solen va oppståen.

Do man skulle stöfva bli ofver en som hadde kommed for nåed so skulle man ha tre slafs bli ratet bli, arfd bli og ljarke bli. og de siste skulle varre stollod frå en Kjarke. Do man nu hadde alla slafs blien so skulle där lies litt af vär sort i en stäfvesje o smältet do i den, sien so skulle der håles ett träske me vann i ofver den sjufva o deri slos blied af stöfve sjeen egenom en toses ~~es~~ o ju varre de spragede o snorrede i vanned ju varre plogedes spöje for ad de skulle lömne den sjuva og af de stelne blieds form kunne man se i va slafs hamn spöjed hedde varred.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:18.

Landskap: Upptecknat av: ...Olof Christoffersson...

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Råghöst för och nu.

Nu e de inte nåd o höste ru, forr nu jorr jo sjelfbindar-
en allt arbejd, ett helt anned va de forr ~~25~~(~~norr~~. 50) år sien
for do so hadde man jille do man högg ruen me le. Etter at da-
en förud ha boded en hel del qvingor o manna ti ad hugga. Tilie
om marnen så slifvede dränganne sine leor, men tösen hon släjt-
tede et jimmer lomm, som skulle edes ti midda. Sien di do had-
de et groftbrö o syltemilk, sil o pantofflor o syffved skjår-
red milk te davre. Började stordrängen o hugga ve den ena si-
en po rustiked o der etter skulle tösen o storpojen ta opp o
bin ge sien so kom dalljarne o qvingarna eller po samma vis
o der etter kom far säl o pojane o dro samman. Do (norr) de
do ble lennemidda so kom gräbban me stora sejled smör mad me
fårost po eller om di hadde slajted bi so va der en en hon-
ningkaga po vör mad, o om di ville ha en brännevinssup so
hadde gräbben osse brännevinsflaskan. Do (norr) de do ble mil-
da so sto lommesoppan po de långa bored i stuan o sien man do

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:19.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson.....
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

et o druket kaffe so började arbejed igen ti de ble middafton.
So va bored duked me länge fösk sinnop o pantofflor o do man
do fick et de. So hogg man ti kväll, o do hadde fruentimmern
kogt en mied go milkerisengröd me smöjholla o milk te åd man
den. O etter all den många o goa maden o de stufve arbejed
sof man mied godt.

Intalat av mig i Lund till Dr Pollack på gramofon
skifva till Kongl. Witterhets Akademien i Wien år tror det
var 1910.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 8978:20.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kiviksgraven, i äldre tider kallad Bredarör är Nordens förnämsta och intresantaste fornminne, blev det första Skånska fornminne som restaurerades med medel ur Gustaf Adolfsfonden.

Hur detta intresanta fornminne påträffades och hur dess finnare kastades i fängelse omtalas här nedan antecknade rannsaking.

Som av namnet Bredarör framgår var det ett stort brett men lågt stenröre som (varifrån) ortsbefolkningen utan vidare hade under årens lopp taget flera tusen lass sten till att derav bygga sina gårdesgårdar till en vacker junidag 1748 ett par stenrödjare påträffade gravkistan. Detta fynd kom som nedan omtalas att spela (ådraga) finnarne mycken förtret och lidande av kronans befallningsmän, dommare och märkliga vittnesmål. Börgan gjordes av med att ...

Till kongl. bef. ingav kronobefallningsman Christian Cronlund den 1 Juli 1748 en så lydande skrifvelse: " Den 30 sistlidne juni var undertecknad, tillika med länsmanen i orten, på Kiviks fiskeläge för att till följd av ett utspritt

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:21.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och gängse rykte, att penningar och varor blivit funna av husmännen Andreas Sahlberg och Lars Persson, utforska huruvida samma rykte ägde någon grund.

Undertecknad besåg i länsmannens och flera allmogemäns närvaro stället, där skatten skulle vare funnen, och befanns den vara en väl uppmurad grav med sidor och gavlar av gråsten 6 alnar lång och $2\frac{1}{2}$ alnar bred, med valv av stora gråstens hällar, varifrån ett stort stenröse varet uppkastat, men varifrån dessa husmän taget sten till gärdesgårdar, till dess de funnit bemälda väl uppmurade grav, den de öppnat och ej omtalat sin upptäckt för någon, utan stilla tegat, till dess husmannen Sven Månsson i Mellby kom och skulle hämta sten, då han såg graven öppnad och rensad, varvid Sahlberg förvägrat Sven Månsson att där hämta sten.

Undertecknad och de ofvriga vid undersökningen närvarande kände sig övertygade om, att bemälda husmän funnet en ansenlig skatt, vilket de dock alldeles förneka. Men alldenstund åtskilliga omständigheter göra förutnämde personer mycket miss-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978: 22.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-tänkta att hava gjort ett ansenligt fynd, varav såväl kungl. maj:t och kronan som och jordägaren böra undfå hälften kan jag ej underlåta att ödmjukt anmäla saken hos kongl. bef. hde, på det att behörig ransakning av dommaren i orten må bliva företagen. "

Med anledning av denna skrifvelse fick domhavanden order att utlysa extra ting som hölls i Kiviks fiskläge den 23 aug. 1748, då Sahlberg och Lasse Persson framhades till rannsaking.

Kronobefattningsmannen gav tillkänna, att berörde grav vore belägen vid pass 400 alnar från landsvägen som går mellan Kristianstad och Cemrishamn.

Sahlberg inkallades först och förmanades att bekänna re- na sanningen, varefter han berättade, att han under juni månad tillsammans med Lasse Persson hämtat sten ur ett röse, varvid de, sedan de bortagit en del av själva röset, påträffat ett valv av stora gråstenshällar, vilka de upptogo, och funno en likaledes med gråsten murad grav vilken dock var alldeles tom.

Sahlberg tillfrågades ,om han kört eller i sacker bort-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:23,

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-buret något från denna grav. Härtill svarade han nej, med undantag av att han mitt på ljusa dagen hemburit på axeln en flat stenhäll.

Härefter inkallades Lasse Persson, till vilken även ställdes förmaningen, och Lasse blev därvid så häpen att han i början ej kunde framföra ett ord; men omsidor avgav han en berättelse, som i alla delar överensstämde med Sahlbergs, med tillägg att sedan de vid solens nedgång påträffat graven, hade de hela natten eftersökt om någon skatt var till finnandes. Åkl. hade inkallat en mängd vittnen, vilka dock ej hade något anmärkningsvärt att i saken upplysa, och efter vittnesförhörets slut begåvo sig rättens ledamöter ut för att bese graven i fråga, vilken var alldeles sådan som befallningsmannen beskrivet densamma, allenast med den skillnaden att de flata stenar, som utgjort sidoväggarna voro borttagna.

På åkl. begäran uppsköts målet till påföljande dagen, då flera vittnen skulle anskaffas:

Följande dag fortsattes ransakningen, då befallningsman

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:24

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Cronlund framhade några smågossar, som gjort några fynd i graven. Så hade gossen Nils Cornelius funnet en knapp som nu företeddes vid rätten synbarligen av silver och stor som en styverslant samt illa anfrätt av ärg. Gossarne Hans Mårtensson, Krister Jönsson och Magnus Göransson hade likaledes i graven funnet en penning stor som en dubbel carolin, men något tjockare. Om denna penning hade gossarna råkat i slagsmål, varvid penningen tappats och sedermera ej kunnat igenfinnas.

Befallningsmannen uppgav, att gossarne först förnekat att de gjort något fynd i graven, men sedermera vidgått detta. På förfrågan av rättens ordförande varför de i början nekat, svarade de att blivit därtill uppmade av sina systrar samt av pigan.

Så företogs vittnesförhör, varvid skolmästaren Gustaf Walkendorph berättade att han tillsammans med husmannen Wilhelm Persson letat i grafven och funnet en metallbit, som de gifvet åt löjtnanten Öberg, vilken vid tillfället passerade förbi. Vidare berättade vittnet, att då han en gång var gäst

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:25.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hos Sahlberg, hade han frågat denne om han ej vid gravens upp-
täckande befarade något " lappri " därnere, varvid Sahlberg
yttrat, att Lasse ville först gå dit ner , men sedan Sahlberg
slaget eld på sin tobackspipa fick han mod att göra en grund-
lig undersökning i graven.

I anledning av gossarnas berättelser om vad de funnet i
graven fann sig rätten föranlåten att taga Sahlberg och Lasse
Persson i nytt, enskilt förhör, men ej heller nu kunde de förmås
att erkänna att de gjort något fynd därnere.

Befallningsman Cronlund anmälde nu nya vittnen. Efter
avlagd ed hördes löjtnant Öberg som sade sig ha hört omtalas,
att i graven syntes tydliga märken efter en kittel, som stått
där. Den av skolmästaren omvittnade metallbiten, som funnits
i graven hade vittnet undersökt på probersten och funnet att
det var en kopparbit, som antagligen utgjort spetsen av en
värja.

Strandridaren Nyman och klockaren Bodén vittnade, att de
själva sett märken efter att en kittel, rymmande ungefär en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:26.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en half tunna stått i graven.

Fältväbeln Brunnström hade hört berättas att Sahlberg och Lasse i graven funnit en kista med penningar samt silverbälten och prydnader, vilket allt de nergrävt i prästgårdsträdgården i Mellby. Vidare hade sig vittnet bekant, att Sahlberg försökt avyttra en malmgryta av gammaldags och underlig form, vilken han förmenade hava funnets i graven.

Fiskaren Per Stubb hade att berätta, att en man från slättbygden för honom omtalat att då hans fader en gång skjutsat för en kvinna som sades vara "klok" och hava reda på fördolda saker i jorden, och de faret förbi det kummel där graven sedermera upptäcks, hade hon utlätet sig, att där var gömd en skatt tillräckligt stor för både honom själv och hans barn. Samma slättbonde hade ofta i sällskap med sin fader nattetid kört förbi platsen, och då sågo de alltid gastbloss och eldflammar lysa där.

Några andra vittnen sade sig hava hört ryktet, att Sahlberg och Lasse Persson nattetid haft mycket att beställa nere

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:27

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i graven och jemväl buret tunga bördor i säckar därifrån.

Rannsakingen hade nu varat i tre dagar och befallningsmannen hade för tillfället ej flera vittnen att tillgå. Likväl, och då åtskilliga sannolika skäl och besvärande omständigheter förekommet mot Sahlberg och Lasse Persson, som skulle de i denna grav funnet en ansenlig skatt, yrkade befallningsmannen uppskov med rannsakingen och anhöll att Sahlberg och Lasse måtte tagas i fängsligt förvar, på det de ej måtte komma i tillfälle att undanrödja bevisning.

Med bifall härtill uppsköt rätten rannsakingen till ordinarie tinget och förordnade att Sahlberg och Lasse Persson skulle under säkert förvar avsändas till Kristianstads fästning.

Saken togs till förnyad behandling vid ordinarie tinget den 22 oktober, varvid Sahlberg och Lasse, som nedförts till Brosarp från Kristianstads fästning ånyo togos i skarpt förhör och uppmanades att bekänna, men utan resultat.

Nya vittnen hördes, men dessa hade sig endast bekant det

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:28.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gängse ryktet att Sahlberg och Lasse funnet en stor skatt i graven.

För ett uteblivit vittneshörande uppsköts saken ännu en gång. Sahlberg och Lasse släpptes på fri fot mot borgen.

Sahlberg och Lasse Persson ådömdes senare edgång vilken de fullgjorde.

Som av rättegången framgår hade höga vederbörande icke något annat intresse av den märkvärdiga i Europa enastående gravfyndet än att framtvinga bekännelse av finnarne att de hittat en större penningsskatt, som de undandolt.

De hade icke det ringaste intresse av själva gravstenshällarne med deras märkliga ristningar. Hade höga vederbörande därför intreserat sig för dessa hade ej gravhällarne kommit bort. En av dem hamnade till sist å Statens Historiska Museum i Stockholm men den ena var och förblev försvunnen tills för något år sen då en av de gamla stubbamöllorna skattade åt förgängelsen. Vid rifvningen av denna stubbemöllas stenfot fann man helt oförmodadt den saknade hällen inmurad så att den ej

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 8978:29.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson...

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

syntes. Denna som nu åter är ibland sina gamla gravhällar på sin ursprung. plats är ju rent underbart att den skulle komma i dagen vid restaureringen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 8978:30.**

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På underliga vägar. efter 78 år.

I slutet av 1840 talet upprördes söderslätt av en mycket sorglig händelse. Det var enda sonen till ett förmöget bondfolk i " Dalköpinge by " som under rusets inflytelse svårt mishandlade sin moder. Denna unge mannen var en ståtlig och varkar karl men genom vin och kvinor hade han kommet på avvägar. En kusin till honom (manlig) angav honom för ortens kronolänsman då länsmannen kom för att häkta honom försöke föräldrarne att gömma på en "högälle" Men läns- och fjerdingsmannen sökte upp honom. Han blev häktad och ådömd ett par års strafarbete. Innan strafftiden hade till ände lupet hade hans både föräldrar avlidet av sorg och grämelse. Då den unge mannen åter kom till sitt hem, fann till sin förskräckelse att tjenare och måhända också närboende hade stulet så mycket som var möjligt att stjäla. Kistor och skåp voro temligen renränsade men redskap och djur voro naturligtvis kvar. Bland alle de värderike saker som försvunnet var det en sak som isynnerhet grände

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 8978:31.**

Landskap: *Upptecknat av:* Olof Christoffersson
Härad: *Adress:*
Socken: *Berättat av:*
Uppteckningsår: *Född år* *i*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

honom. Det var ett ytterst sällsynt och durbart smycke för att befinna sig i en bondfamilj ägo. Hans misstankar gingo i en bestämd riktning, men som han saknade bevis kunde han ingenting göra. Sedan den tiden har 78 år sedan runnet hän i tidens hav. So en ren händelse visade häromdagen triumferade det dyrbara smycket för en kvinna som i rätt nerstigen linie från den rättmatige ägaren harstäm till ägaren av det dyrbara smycket. Föga annade den person som vissade det dyrbara smycket att en sådan hemlighet vidlådet detsamma och att den unge mannen s misstankar gatt i rätt rikt.

—————
Berättad av fars kusin Fröken Karna Sjunesson i Trelleborg. Det bortkomna var hennes farmoders som hon oförskylt fick se der det troddes finnas.
—————

ACC. NR M. 8978:32.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Omskrivit.

I Håsmåkrogen i Bosarp belägen å nr 8 Bösarp i gränsen mellan Bösarps och virestads gården ägor finnes ett förvillande spöke i skepnad av en hare vilken ej kunde ihjälskjutas ehuru haglen tog i dess pels så toed rök ikring.

En mera klok jägare laddade då sin bössa med en silverknap och knäcke haren i den tron att han skulle få sig en god stek, men o ve när han upptog den döde haren befanns den bestå af en vid skingpelseärm.

Vid tinget i Trelleborg den 15 november 1684 upplästes ett Kongl. plakat vari husbönderna uppmanades varna " sina barn, tjenare och andre Löse Qvinspersoner för oloflig beblandelse befinnar sig hafvande vara i dhet för ingen uppenbarar för Fodtzlen och efter Fodtzlen legger å Lönn, dhe samme skall uthan all Nåd straffas androm till warnagell til dödhen och Båhlet."

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 8978:33.

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Att bevara sin oskuld: Om du jemt bär en Japis = eller topas-sten omkring halsen, så får du kraft dertill.

Att veta om en kvinna är mö: om man låter henne lukta på pulver av förbränd murgröna, eller om hon luktar på pulverserad fetknopp. är hon ej kastar hon genast urin.

Att förekomma avslag av ett fruntimmer; den som har på sig spåmansrot (Carlina vulgaris) och vändelrot (Valeriana offic.) , inlagda uti en bit rödt vax, behöver aldrig befara afslag av någon kvinna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:34

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mannen med örekrukan.

Borta i Jordberge ligger en ättechög, som kallas Fennehög
hvilken beboss af en man som folk ofta sett gå från högen ner
till en förbiflytande bäck för att hemta vatten i ett såkallad
örekrus (ett krus med smal hals och blott ett öre) hvilket
han bär till sin bostad i högen.

Den hvita kalfven omtalas i en annan sägen sålunda. När
kreaturen förr vaktades om efterhöstarna på Jordbergegård lå-
go såväl kreatur som vaktarena ute om nätterna. Wid den tiden
uppbådades godsets hofbönder att i tur och ordning hjälpa till
med kreatursvaktandet ett dyng. Wid ett sådant tillfälle
lågo en natt alla kreaturen i godan ro med väktare på alla
sidor. När det led mot midnatt så kommer der en " hvid kal "
"vipst" var alla kreaturen i ett ögonblick uppe och "bissade"
så att vaktarena voro alldeles oförmögna att stura dem så
länga den " hvida kalen va der ."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8978:35

Landskap: Upptecknat av: Olof Christoffersson.
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För en del år sedan körde pre frå Torkelstorp i Kärestorp him frå malmö. Det i början af vintern om natte. Då de körde öfver Snapparp ände him till gården. Vid Jultiden dogo två af bondens fetaste svin, han trodde att det var trollen från Arrie backe som hade sitt finger med i spelet.

En man som ofta skjutsade för spöke. I Fru Ahlstað bodde en man som en gång varet i Trelleborg på återesan. får han kommen något ut från " Trelleborr " så stort lass att hästen ej kunde draga vagnen. Mannen tager så det vänstra backhjulet af ock kastar i vagnen. Pocker som han skjutsade, sade för, måste då af vagnen och hålla i vangsaxeln så att ej vagnen föll. När han kom upp i Bösarp gaf han " pocker fri igen " genom att åter på sätta hjulet. Pottentaten var då förnöjd och lät honom köra i fred.

En annan gång under tiden när han bodde i Isie var han körandes i möllan som han nu skulle köra öfwer en bäck som

Skriv endast på denna sida!